

4.1. Zodpovedné spotrebiteľské správanie

4.1.1. Čo je dôležité vedieť?

Najdôležitejšou otázkou 21. storočia je, či ľudstvo dokáže vyriešiť problémy, ktoré sa objavujú v jeho prostredí a spoločnosti. Dokáže zmeniť svoje myslenie a správanie pre dobrú a udržateľnú budúcnosť? (Imre, G. V. (2013). Sociálna účasť na miestnych environmentálnych otázkach.)

Zodpovedné spotrebiteľské správanie

- V súčasnosti výrazne rastie spotreba.
- Hospodársky rast má svoje hranice, ktoré si musíme uvedomiť.
- Zodpovedné ekologické správanie je dôležité. Znamená to zmenu nášho životného štýlu.
- Pri rozhodovaní musíme zohľadňovať ochranu životného prostredia a znižovať svoju spotrebu.
- V záujme ochrany životného prostredia a spoločnosti musíme znížiť svoju spotrebu.

Množstvo výskumov bolo venovaných skúmaniu a vysvetľovaniu nákupných zvyklostí ľudí. Kto kupuje, aký produkt kupuje a v akom obchode. Niekedy je nakupovanie ovplyvnené aj náladou.

Poznáme dva druhy spotreby. Jedným je funkčná spotreba a druhým symbolická spotreba.

Funkčná spotreba je spotreba, keď kupujeme a spotrebúvame výrobky, ktoré potrebujeme. Nakupujeme len to, čo potrebujeme. Pri nákupe často porovnávame kvalitu a cenu jednotlivých výrobkov a zvyčajne si vyberáme lacnejšie výrobky priemernej kvality.

Ďalšou formou spotreby je **symbolická spotreba**. V tomto prípade kupujeme produkty, ktoré naozaj ani nepotrebujeme. V takýchto prípadoch je nakupovanie zážitkom, zlepšuje nám náladu. Nazýva sa to zážitkové nakupovanie.

Buďme zodpovednými spotrebiteľmi. To znamená, že v oblasti spotreby budeme uvedomelí a kritickí, a budeme dodržiavať dve základné zásady.

Prvou z nich je zásada zníženia spotreby, a druhou zásada udržateľnosti.

Zodpovedné spotrebiteľské správanie sa vyznačuje uvedomelosťou – vopred premysleným nakupovaním.

Formy zodpovedného nakupovania:

- **nakupovanie orientované na úlohy**, ktorého cieľom je úlohu vybaviť čo najskôr. V takýchto prípadoch sa nakupujú výrobky potrebné pre jednotlivca alebo rodinu.
- **Inteligentné nakupovanie (smart shopping)**: v tomto prípade zákazník kupuje výrobky, ktoré majú pre neho prijateľnú cenu aj kvalitu.
- **nákup akciových výrobkov**: v tomto prípade si zákazník môže kúpiť výrobok lacnejšie; v tomto prípade sa musíme uistiť, že nenakúpime výrobky nižšej kvality, a že ani z lacných výrobkov nenakúpime zbytočne veľa.
- **sústavné vyhľadávanie kvalitných výrobkov**: v tomto prípade zákazník neustále sleduje, kedy sa objaví výrobok, ktorý hľadá, a kedy je lacnejší.
- **vyžiadanie individuálnej ponuky**: v tomto prípade môže zákazník získať dobrú cenovú ponuku na určitý produkt .

Kritická spotreba znamená, že pri nakupovaní posúdime kvalitu aj cenu výrobku. Predpokladom udržateľnosti **je zodpovedný prístup k životnému prostrediu.**

Udržateľný rozvoj sa dosahuje dodržiavaním pravidiel ochrany životného prostredia (environmentalizmus). Znamená to zosúladenie pravidiel hospodárskeho + environmentálneho + sociálneho rozvoja.

Je dôležité zaujímať sa aj o to, ako sa výrobok vyrába. Nakupujte zdravé a kvalitné výrobky.

„**Zelený spotrebiteľ**“ sa už pred nákupom zaujíma o to, ako sa výrobok vyrába a či bola jeho výroba šetrná k životnému prostrediu. Takéto výrobky sú označené zelenou značkou. Najznámejšia zelená (environmentálna) značka na výrobkoch je „EU – Jour Europe“ (europa-en). Existuje aj zoznam ekologických výrobkov s názvom „Katalóg ekologických výrobkov s environmentálnou značkou EÚ“.

Prečo kupovať „zelené“ výrobky?

Tieto výrobky pochádzajú z prostredia šetrného k životnému prostrediu a obsahujú prírodné zložky. Často sa často predávajú v recyklovaných obaloch a sú označené (environmentálnou) zelenou farbou. Takouto textilnou značkou je napr. „GOTS“ – značka organického textilu (Global Organic Textile Standard) vyrobeného z prírodných materiálov. Surovinou na výrobu bio-textilných výrobkov je najčastejšie organická vlna, bio-bavlna alebo bio-ľan. Ich výroba si vyžaduje veľkú starostlivosť. Pestovanie plodín a chov zvierat potrebných na získavanie týchto surovín sa najčastejšie vykonáva v ekologickom poľnohospodárstve. Pri pestovaní ekologických plodín sa nepoužívajú žiadne hnojivá ani chemikálie.

Takto vyrobené suroviny sa spracúvajú aj balia spôsobom šetrným k životnému prostrediu.

Pri nákupe čistiacich prostriedkov je dôležité zohľadňovať, aby boli šetrné k životnému prostrediu, pretože sa používajú v kuchyni v blízkosti potravín.

Aj zákaznícka karta môže byť „ekologická“ - šetrná k životnému prostrediu. Vyrába sa z ekologicky odbúrateľného materiálu, takže ju možno kompostovať spolu s prírodnými látkami.

Bio produkty nie sú lacné, ale sú kvalitné, zdravé, a ich nákupom prispievame k ochrane životného prostredia.

Vlastnosti hračky - zeleného výrobku: je vyrobená z prírodných materiálov, obsahuje: drevo, tkaniny, pátku.

Súhrn: Štyri pravidlá ekologického a inteligentného nakupovania:

1. Napíšte si nákupný zoznam: Zapíšte si len to, čo potrebujete.

2. Nakupujte čerstvé produkty od miestnych výrobcov na trhoch.

Pri nákupe myslite nielen na to, čo a koľko kupujete, ale aj na to, aby výrobok pochádzal z prostredia šetrného k životnému prostrediu.

3. Venujte pozornosť baleniu.

Zakúpený tovar si namiesto reklamných tašiek z plastu odneste domov v košíku, plátennej taške či vrečku z prírodných materiálov.

4. Sledujte aj zloženie výrobkov. Vďaka prísadám sú jedlá chutnejšie, lákavejšie, ale nášmu zdraviu neprospievajú. Preto si radšej vyberajte výrobky, ktoré obsahujú len málo prísad (zvýrazňovače chuti, farbivá, konzervačné látky).